

Ынагэ зытыригъэтын фаехэр кыыхагъэщыгъэх

Тыгуасэ АР-м и Лышхъэу Тхаклушынэ Аслъан Шэуджэн район администрацием ипашэ илэнатгэ ыгъэцэклэнэ агъэнэфэгъэ Мэрэтыкьо Аслъан ригъэблэгъагъ. Зэлуклэгъум хэлэжъагъ АР-м и Премьер-министрэу Къумпыл Мурат.

Илъэсыбэрэ район администрацием ипашэ игуадзэу зэрэщытыгъэр, районым илофхэм языхт зэрэщыгуазэр, илофшаклэ зыфэдэр кыдалыгътхэу мы лэнатгэр ыгъэцэклэнэу

зэрэфагъэзагъэм АР-м и Лышхъэу кыкыгъэтыгъыгъ, пшгъэрыгъэу зыфигъэуцужыгъэхэм зацагъэгозэнэу кызырэрэагъэблэгъагъэр кыгуагъ. Мэ-кьумэщ районэу зэрэщытым

диштэу мы хызмэтым мыдэу зыщырагъэушомбгъу-гъэми, промышленностыгъэу илоф зыдэпшэн фаехэм зэрэщытыгъэр кыыхигъэщыгъ.

— Нахыбэу инвесторхэр кызырэрэблэгъэщтхэм илоф дэ-шлэгъэн фае, — кыгуагъ Тхаклушынэ Аслъан. — Тэри ащ-клэ лэпылэгъу кызырэрэщыотты-щтым тыпылтыщт. Инвести-циеу кыыхалхъэрэр нахыбэу зыхуклэ районым иэкономичи хъышхэу, илофшаклэхэр на-хыбэу щылэхэу хъушхэу.

Джащ фэдэу социальнэ псэ-

уплэхэм яшлын, клэлэцлыкьу ибэхэм псэуплэ ягъэготыгъэ-ным нахыбэу ынагэ тыригъэ-тын фаеу зэрилыгътэрэр Къум-пыл Муратэ кызыгушылэм кыыхигъэщыгъэхэм ащыщ.

Мэрэтыкьо Аслъан респуб-ликэм ипашэхэм цыхъэ кы-зэрэфашыгъэм пае «тхъа-шъуегъэпсэу» кыригуагъ. Ащ ипрограммэ щыгъэнэфэгъэу, анахъ шъхъалэу зигугъу кы-шыгъэхэм ащыщ клэлэцлыкьу ыгъыплэхэм ахэгъэхъогъэныр. Непэ районымклэ чэзыум нэб-гырэ 80-м ехъу хэт. Дукмасов-скэ псэуплэ коим мы илъэсым клэлэцлыкьу ыгъыплэ кышчы-зэлуахынэу ыуж итыгъэхэщ, ащ шлуамыгъэкьынэу кыгъэ-

гуагъэх. Кыыхигъэщыгъ ащ клэлэцлыкьу ибэхэм псэуплэ ягъэготыгъэныри ыгъэнэфэгъэхэм зэрэщытыгъ. Ащ сомэ миллиони 10-м ехъу пэлуагъэ-хъагъ. Мыгъи ащ кышчамы-гъэклэн гухэлъ ял. Нэмыкл гухэлъхэми клэлэу кыатегу-щылагъ. Нахыпэкьлэ районым ипэшагъэу Хъуажэ Налбый зэрэфэразэри кыыхигъэщыгъ, здырахыжыгъэ псэури лыгъэклотэным, ахигъэхъоным зэрэфэразэри кыгуагъ. Мэрэтыкьо Аслъан тызэрэ-щыгъэгозагъэмклэ, район ад-министрацием ипашэ ихэдзын-хэу мы илъэсым щылэщтхэм ахэлэжъэным фэхъазыр.

ХЪУТ Нэфэст.

Иофыгъо шъхъалэхэм атегушчылагъэх

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет зичэзыу игъэ-клотыгъэ зэхэсыгъоу тыгуасэ илагъэр зэришагъ АР-м и Пра-вительствоэ и Тхъаматэу Къум-пыл Муратэ. Бюджетым епхыгъэу илоф зы-шлэхэрэм ялэжъапкьлэ кълэты-гъэным, гъэсэныгъэм ыкьи псауныгъэр къэухъумэгъэным ягъэкьлэжыгъэ епхыгъэ програм-мэхэм ягъэцэклэн, нэмыкл Ио-фыгъохэми кызырэрэугоигъэ-хэр атегушчылагъэх.

Урысые Федерацием и Президентэу Владимир Путиным пшгъэрылгъэу кыгъэуцужыгъэм диштэу, бюджетникхэм кыахырэ лэжъапкьлэ 2018-рэ илъэсым ехъулгъэу шъолгырым шагъэнэфэгъэ пчъагъэхэм процентишхэм нэсэу аклэ-гъэхъэгъэн фае. Мыщ епхыгъэ Иофы-гъохэр зэрэзэшлуахыгъэрэм кытегу-щылагъ АР-м финансыхэмклэ иминистр-э иапэрэ гуадзэу Елена Литвиновар. Ащ кызыригуагъэмклэ, унашъоу щылэр агъэцэклэу, 2012-рэ илъэсым иаужырэ мазэ клэлэгъаджэхэм ялэжъапкьлэ кълэ-тыгъ. Илъэсэу кыыхагъэм имэзае кышхэгъэжъагъэу бюджет Иофышлэ-хэм ялэжъапкьлэ едзыгъо-едзыгъоу кы-хагъэхъонэу республикэм шагъэнафэ. Чыплэ бюджетхэм япхыгъэхэм ялоф зэ-хэфыгъэным фэшл муниципальнэ обра-зованиехэм япашэхэм адэгушчылагъэх, лэжъапкьлэхэм кызырэрэагъэхъошхэ шыкьлэхэр агъэнэфэгъэх. Министрэм игуадзэу кызыригуагъэмклэ, 2013-рэ илъэ-сым ищылэ мазэ республикэ бюджетым фэдэу кыыхагъэр сомэ миллион 345,3-рэ мэхъу, пшгъэрылгъэу ялагъэм ар шлокьы.

Бюджетникхэм ялэжъапкьлэ кълэты-гъэнымклэ кыралыгъом ипашэ, АР-м и Лышхъэу Тхаклушынэ Аслъан кыагъэуцурэ пшгъэрылхэр шлокь имы-лэу гъэцэкьлэгъэнхэ зэрэфаер мыщ дэ-жыым Къумпыл Муратэ кыгуагъ. Му-

ниципальнэ образованиехэр зыгъэ-гумэкьырэ Иофыгъохэр зэхэфыгъэнхэм пае республикэм иминистрэхэм я Ка-бинет ыпэкьлэ зэхышхэщыгъэ дэклэгъо зэхэсыгъохэм кыафэгъэзэжыгъээн зэрэ-фаем игугъу кышшыгъ.

Псауныгъэр къэухъумэгъэным иси-стемэ игъэкьлэжыгъэ фэгъэхыгъэ про-граммэм кыдылгытэрэ лъэныкьохэр зэрагъэцэкьлэрэм кытегушчылагъ мини-стрэу Мэрэтыкьо Рустем. Федераль-нэ министерствэм зэригъэнэфэгъэу, мы илъэсым кыкьлоцл кыралыгъом щып-сэурэ цыфхэм диспансеризациер аклушхэ. Джащ фэдэу адэбз уз зылэхэм аужырэ шапхъэхэм адиштэрэ меди-цинэ лэпылэгъу ягъэготыгъэным фэло-рышлэщт программэу шлокь зымылэ медицинэ страхованием зэхыгъэуца-гъэм Адыгеир зэрэфагъэр Мэрэты-кьом кыыхигъэщыгъ. Ащ игъэцэкьлэ зэкьлэмклэ сомэ миллион штыгъф фэдиз пэлухъащт. Мылгъу шъхъалэр феде-ральнэ гупчэм кытлупщыщт, респуб-ликэри ащ хэлэжъэщт. Илъэсыр имы-кьызэ программэр гъэцэкьлэгъэн фае.

Псауныгъэр къэухъумэгъэным иси-стемэ гъэкьлэжыгъэным ипрограммэ республикэм зэрэшагъэцэкьлэрэм АР-м и Премьер-министрэ осэшлу фишыгъ. Ахъщэр зэригъэфедэрэмклэ, ипшгъэ-рылхэр зэригъэцэкьлэрэмклэ Адыгеир

аныхъ шъолгыр дэгъухэм ясатыр зэрэ-хэтыр кыгуагъ.

Гумэкьыгъо шъхъалэу мыщ дэжыым кызуцухэрэм ащыщэу Къумпыл Мура-тэ кыгъэнэфэгъэр кыалэхэм ащылэ-жъэрэ специалистхэм ащыщыбэр кьод-жэ псэуплэхэм илоф ашашлэнэу зэрэкло-жырэу, ащ кыыхэкьлэ ахэм япчъа-гъэ кыалэм зэрэщымыкьурэр ары. Джащ фэдэу типоклиникэхэм яоллэрэ цыфхэр чэзыум бэрэ хэтынхэ фаеу зэрэ-хъурэм клэух горэ фэшлыгъэн фаеу ылытагъ, ащклэ хэкьлэпэхэр кыагъо-тынхэр министрэм кыфигъэпытагъ.

Гъэсэныгъэм исистемэ игъэкьлэжыгъэ мы илъэсым сомэ миллион 254-м ехъу зэрэпэлуагъэхъащтыр кыгуагъ АР-м гъэсэныгъэмрэ шлэныгъэмрэкьлэ имини-стрэу Хъуажэ Аминт. Ащ щыщэу сомэ миллион 216,6-р федеральнэ Гупчэм, адэрэ республикэ ыкьи чыплэ бюджет-хэм кыатлупщыщтыгъ. Анахъэу аналэ зытырагъэтыщтыр гурыт еджаплэхэм ачлэс клэлэеджаклохэм ящыкьлэгъэ тхылхэр ягъэготыгъэнхэр, гъэсэны-гъэм иучреждениехэм ясанитарнэ-ги-гиеническэ зытет нахышлу шлыгъэ-ныр арых. Министрэм кызырэрэхи-гъэ-щыгъэмклэ, клэлэеджаклохэм ягъэмэфэ зыгъэпсэфыгъо уахътэ кызыфагъэфэ-дзэ, шышхъэлу ехъулгъэу зэкьлэ гурыт еджаплэхэм ягъэцэкьлэжыгъэрэ язэтегъэ-

псыхъанрэ зэшлуахынхэу агъэнафэ.

— Еджаплэхэм, сымэдэжэщхэм, нэ-мыкл псэуалэхэм ягъэцэкьлэжыгъэ пэ-лухэрэ ахыщэр гъэфедэгъэ зэрэхъурэм тылгыплгъэн, зыпшгъэрылхэр тэрэ-зэу зымыгъэцэкьлэхэрэм пшгъэдэклэжы-адгъэхъын фае, — кыгуагъ Къумпыл Муратэ.

Зэхэсыгъом хэлэжъагъэхэр зытегу-щылэгъэхэ Иофыгъохэм ащыщ зянэ-зятэ зымылэжыгъэм псэуплэхэр ягъэготы-гъэнхэм фэгъэхыгъэ федеральнэ про-граммэр республикэм зэрэшагъэца-клэрэр. Хъуажэ Аминт кызыригуа-гъэмклэ, хыкьумым унашъоу ышлыгъэм диштэу, 2013-рэ илъэсым щылэ мазэм ехъулгъэу мы купым кыыхиубытэрэ (ильэс 18 зыныбжэ хъугъэхэм) нэбгы-ри 103-мэ сомэ миллион 94,8-рэ зыте-фэрэ субсидиэхэр аратынхэ фэягъ. Илъэсэу тызыхэтым ахэм япчъагъэ-джыри хэхъошхэ ыкьи нэбгырэ 210-м клэхащт. Ащ пае хэкьлэ горэ кыгъо-тыгъэн фае.

Гъомылапхъэхэм аясэ кыдэмы-кьоным, зыгъэпсэфыплэхэм ясанитарнэ зытет шапхъэхэм адиштэным, нэмыкл лъэныкьохэми япхыгъэ Иофыгъохэм зэхэсыгъом хэлэжъагъэхэр атегушчыла-гъэх, унэшъо гъэнафэгъэхэри ашлыгъэх.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Сурэтыр лэпхыгъэ Аслъан тырихыгъ.

Гъунапкъэм щысакъых

КIымэфэ Олимпиадэр къыхащт илгъэсым зыщыклощт къалэу Шъачэ спортсменхэр зыщызэнэкъокъуитхэ объектхэу цагъэпсыгъэхэм ащыщхэр Адыгэ Республикэм игъунапкъэ къытпалагъэх. Джэгунхэм дунэ мэханэ яI, хэгъэгубэмэ ялбикIохэр ащ къэклощтых. Зэнэкъокъухэм цIыф мин пчъагъэхэр яплъыщтых, хъакIэу къыблэгъэщтыри макIэн.

Олимпиадэр къэсыфэки, окIофэки къалэри цIыфхэри къэухъумэгъэнхэм къулыкъубэ хэлэжъэщт. Анахъэу пшгъэдэ-кIыж зыхыщтхэр Урысые Федерацием хэгъэгубэу кIоцI IофхэмкIэ и Министерствэ икътутамэхэу субъектхэм ащылэхэм яIофышIэхэр арых.

Адыгеим игъунапкъэхэр пытэнхэм, бзэджэшIэ-хъунIа-кIохэм ахэр зэпамычынхэм апае икIыгъэ илгъэсым ренэу Адыгэ Республикэмрэ Краснодар краимрэ яухъумэкIо къулыкъухэм зэрахъан фэе Iофыгъохэм апылбгъэх. Ащ пае Мыекъопэ районым ит мэхэм япроцент 90-рэ фэдизыр полицием иIофышIэхэм лгъэсэу къахъуагъэ ыкIи къап-лбыхъагъ.

Джыри ахэм яIофшIэн лгъагъэ-кIотэщт, къэгъэнжъын Iофхэр зэрэзэшIуахыщтхэм зыфагъэ-сэщт. Ащ пае Олимпийскэ обь-

ектхэм къапыщылъ чIыпIэхэм ушэтынхэр джыри ащызэхачэ-хэзэ ашIыщт.

Къушъхьэхэмрэ мэхэмрэ бзэджашIэхэр е къушъхьэм къыщакIуханэу тичIыпIэхэр зымнэлосэ цIыфхэр къахъагъэхэм, ахэр псынIкIэу къызэра-гъотыщтхэр зэзыгъэшIагъэхэм Адыгэ Республикэм ихэушъ-хъафыкIыгъэ отрядэу зифофхэр псынIкIэу зыгъэцакIэхэрэмрэ Краснодар краим иавиационнэ отрядрэ ахэтых.

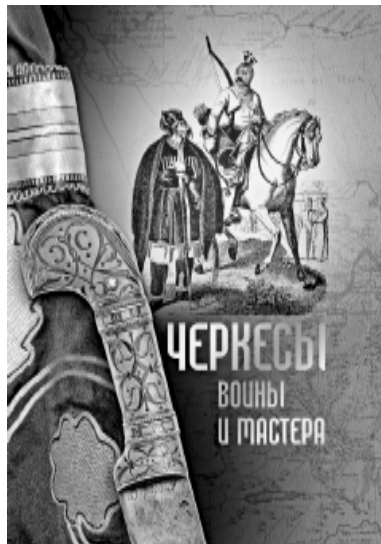
Къушъхьэтхыхэмрэ ахэм ашыгъухэмрэ лгъэсэу къащыпIу-хъаныр зэрэкIыныр къыдэлъы-тагъэу снегоходхэмрэ вертолет-хэмрэ зызгъасэхэрэм агъэфедэх.

Хэгъэгубэу кIоцI IофхэмкIэ Ми-нистерствэм иIофышIэхэр къэ-ухъумэн Iофхэм афэхъазырхэмэ зыушIэжIугъэр АР-м хэгъэгубэу кIоцI IофхэмкIэ иминистрэу ге-нерал-майорэу А. Речицкэр ары. Ылгъэгубэу ар ыгъэрэзагъ. Зэхэт къулыкъушIэхэр тыдэ щы-лэхэм, зы Iофыгъом игъэцэкIэн зэрэпылхэр зыщамылгъэгубэушэу зэпхыныгъэу яIэр агъэфедэн фае.

Олимпиадэ зэнэкъокъухэр зыщыклощт чIыпIэхэр Адыгеим ичIыгъухэм къызэрапэблагъэхэр къыдатлгъэгъэ, тэ тилгъэныкъокIэ икIэу шхъухъашIэ гъунапкъэм кIэрагъэхъащтэп.

(Тикорр.).

Ныбжьи амыгъэожьыщт Iашэхэр

Тхылъ гъэшIэгъон Къэбэр-тэе-Бэлъкъар Республикэм къыщыдэкIыгъ, ар Котляров зэрэжыгъэсэхэу Мариерэ Вик-торрэ ятхылъ тедзапIэ къыщы-хаутыгъ.

«Черкесхэр: зэолIых ыкIи Iэ-пэласэх» — джары фотоальбо-мэу къыдигъэкIыгъэм сурэтте-хэу Шэуджэн Жаннэ зэреджа-гъэр. Ащ дигъэхъэгъэ сурэтхэм якъэугъоин охътабэ тыригъэ-кIодагъэми, тхылгыр гъэшIэ-гъонэу, сурэтхэмкIэ баеу, кIэ-

ракIэу зэрэхъугъэм уегъэгубэу.

Тхылъ тедзапIэм ипашэу Виктор Котляровым пэублэ гушIэу альбомым фишIыгъэм къыщелэ я 18-рэ лгъэшIэгъум щылгъэ тарихълэжъэу Иоганн Готфрид Гердер «дэхагъэм ихэгъэгубэу» зэджэгъэгъэ Чер-кесиер джы картым зэрэхэмы-тыжыер. Зэрэдунаеу щитэкъу-хъагъэ хъугъэ адыгэ лгъэпкъым икультурэ гъэшIэгъон щыщ цыпэхэр тыдэкIи къыхнагъэх.

Зэгорэм зэрэ Кавказэу щып-сэуштыгъэ цIыфхэм агъэшIа-гъоштыгъэ щыгъынхэм, дышъэ-идагъэхэм, IэшэшIыным ады-гъэхэм ахалхъыгъэ шапхъэхэр, дэхагъэр, зэхашIэр непэ къыз-нэсыгъэм зылгъэгъурэм ыгу-рехы.

Адыгъэхэм ашIырэ ашгъэхэм-рэ ашгъоджанэхэмрэ Персием арагъащэщтыгъэх, щылычым хэшIыкIыгъэ сэхэхэмрэ къа-мэхэмрэ къэбэртэлI Iэпэласэхэр ащэхэти Москва щарагъэшIы-щтыгъэх. Ахэр езыгъэблагъэ-хэрэр зэпэуцужыхъэу хъу-щтыгъэ. АшIырэм идэхагъэрэ ыуасэрэ зэрагъапшэу арэп, ащ фэдизэу гучIыым фэлэзэ цIыф-хэр къызхэкIыгъэ лгъэпкъым икультурэ ибайныгъэ зыкызы-риIэтыщтыр ашIэщтыгъ. Ады-

гэ сэххор, къамэр, шхончыр яунэмэ арыл Iашэхэм ахагъэ-хъоным кIэхъопсыщтыгъэх Ев-ропэм щыщ цIыфхэу Iашэхэр зыугъоиныр зикIэсагъэхэр.

Япытагъэки, ядэхагъэки, ядэгъэгубэки зэрэдунаеу шызэ-лгъашIэгъэ адыгэ Iэшлагъэхэр игъэклотыгъэу авторым альбо-мым къыщигъэлгъэгъуагъэх. Ахэм музей зэфэшъхъафхэм — Урысыем тарихъымкIэ имузей, Адыгэ ыкIи Къэбэртэе-Бэлъ-къар республикэхэм, къалэу Пя-тигорскэ ямузейхэм, нэмыкI-хэми сурэтхэр къыщатыри-хыгъэх. Тыркуем щыпсэурэ адыгъэхэм залуигъэклагъ, лгъэпкъ Iэшэ-шъуашэхэр зымыгъэкIо-дыжыгъэу зиунагъо илгъэхэм адэжъ ащылагъ, ылгъэкIыщтыр ышIагъ.

Альбомыр ины (нэкIубгъо 328-рэ мэхъу), кIэракI, шIу-хъафтын пшIыщтмэ, зыфэдэ къэмыхъугъ.

Альбомым дэхъащт Iашэ-хэм якъэгъотынрэ ахэм сурэт атехыгъэныр охътабэрэ къа-рыубэрэ атэзыгъэкIодэрэ Шэ-уджэн Жаннэ зисэнэхъат шIу зылгъэгъурэ, зилгъэпкъ итарихъ иугъоижын ишъыпкъэу дэлэ-жъэрэ бзылгъыгъэ Iушэу В. Кот-ляровым елгытэ.

ШЪАУКЪО Аслъангуащ.

КъэбарыкIэхэр • КъэбарыкIэхэр • КъэбарыкIэхэр • КъэбарыкIэхэр •

КIэух дэгъухэр фашIыгъэх

Республикэм ибылымахъохэм 2012-рэ илгъэсым IофшIэнэу щызэшIуахыгъэхэм афэхъугъэ кIэуххэм уагъэрэзэнэу щыт. Илгъэсым пшъэрылгъэу ялагъэхэр гъэцэкIагъэ зэрэхъугъэхэм фэгъэхыгъэ зэдэгъушIэгъу бэмышIэу дытилагъ Адыгеим мэкъу-мэщымкIэ и Министерствэ былымхъунымкIэ ыкIи былым лгъэпкъышIухэм якъыхэхынкIэ иотдел ипашэу Къудайкъо Алай.

— Илгъэсэу къызэтынэкIы-гъэм тибылымахъохэм зэшIуа-хыгъэм тигъэрэзагъ, 2011-рэ илгъэсым IофшIагъэу ялагъэхэм ахэр ашгъахъагъэхэм, — къы-регъагъэ икIэIотэн тигушъ-лгъэу. — БылымпIашгъэхэм ащышэу чэмхэм япчъагъэ гъэ-рекIо хэхъуагъ. Республикэм былымпIэшгъэ мин 50, ащ щы-щэу чэм мин 27-м ехъу илгъэу илгъэсыкIэм хэхъагъ. Ащ дакIоу къохэм япчъагъэ процент 24-м фэдиз хъазыркIэ икIыгъэ илгъэсым нахъыбэ хъугъэ. Къо-хэм янахыбэ, пстэурмкIи шхъэ мин 55-рэ, зыщэхъугъэр зэфэ-шIыгъэ Iахъэхэлъ обществэу «Киево-Жураки» зыфиIорэр ары. Мэл пчъагъэми, 2011-рэ илгъэсым егъэпшагъэмэ, гъэ-рекIо къыщыклагъэп, ахэр джы къызызэлъылфэхэкIэ, пчъа-гъэм хэхъонэу тэгугъэ.

Былым зэфэшъхъафхэм яп-чъагъэ къыщымыгъэкIэгъэ-ным фэгъэхыгъэ IофшIэнэу илгъэсым щызэшIуахыгъэр ана-хъэу зыфэдгъэIорышIагъэр ахэм къатырэ продукцием хэ-гъэхъогъэныр ары. Ащ илгъэп-къишэу гъэрекIо республикэм къыщыхъыжыгъэм, ыпэрэ илгъэсым егъэпшагъэмэ, хэ-хъоныгъэ фэхъугъ. Нафэ къы-зэрэхъугъэмкIэ, лы тонн мин

57,3-рэ икIыгъэ илгъэсым рес-публикэм къыщыхъыжыгъэ, ар тонн мин 4-кIэ нахъыб ыпэрэ илгъэсым къахъыжыгъагъэм нахыи. 2011-рэ илгъэсым щэу къахъыжыгъэгъэ тонн мин 110-м гъэрекIо тонн мин 13-м фэдиз хагъэхъуагъ. КIэнкIэу аугъоижыгъэр ары хэшIыкIэу хэхъоныгъэ зыфэхъугъэр. 2011-рэ илгъэсым кIэнкIэ мил-лион 45-рэ республикэм къы-щахъыжыгъагъэр, гъэрекIо ар миллион 52-м нагъэсыгъ. А пстэур гъэхъэгъэ цIыкIоп. АщкIэ лгъапсэ хъугъэхэм зыкIэ ащыщ чэм пчъагъэм бэу хэ-мыхъуагъэми, ахэм щэу къа-клахырэр нахъыбэ зэрэхъугъэр. Республикэм щэр анахъыбэу къыщызыхъыжыхэрэр унэе унэгъо хъызмэтым пылхэр арых. ЗэкIэ щэу къахъыжы-гъэм ипроцент 88-р ахэр арых къэзытыгъэхэр. ЕтIани зишIуа-гъэ къэкIуагъэр былымпIэшгъэ лгъэпкъышIухэр нахъыбэу къа-щэфыхэ зэрэхъугъэр ары. Бы-лымпIэшгъэлымрэ къолымрэ анахъыбэу къащыхъыжыкIахъ-зэхэлъ хъызмэтшIапIэ инхэм. ИкIыгъэ илгъэсым лыбэ къэзы-тырэ былыммышъхъэ 1400-рэ хъызмэтшIапIэхэм къащэфыгъ.

КъохэмкIэ еплъыкIэу тилэри къэсIощт. Африканскэ емынэ

узэу ахэр зыгъалIэхэрэр тирес-публики къытбыйлгъэсыным ишы-нагъо щылгъэ, федеральнэ гуп-чэм игъоу къызэрэтфилгъэгъу-рэм тетэу ахэм яхъун ыуж ид-гъэкIыхэ тшIоигъу. Ащ къыхэ-кIэу къохъуным пылгъэхэм ахэм ялыгъын зэпагъэунэу игъоу афэтэлгъэу. Къолым икIэхъы-жын гъэхъагъэ хэлгъэу зэ-шIозыхырэ хъызмэтшIапIэу «Киево-Жураки» ащ зэрэфэ-гъэгъэгъэщт. ИкIыгъэ илгъэсым итыгъэгъэгъэ мазэ а къохъупIэ комплексым къо лгъэр-пIор зичэзыу купэу шхъэ 323-рэ хъурэр Канадэ къыфырашыгъ. Тапэки комплексым зиушъом-бгъушт, арышъ, къолэу ащ къыхъыжыщтым нахъыбэ республикэм ищыкIэгъэщтэп.

ЗэкIэ районхэм, Теуцожь ыкIи ТэхъутэмыкIое районхэр хэмыхтхэу, былымпIэшгъэ пчъа-гъэу яIэм хагъэхъуагъ. Район-хэм ахэтых проценти 5-м ще-гъэжыагъэу 30-м лгъыклахъэу а былым лгъэпкъыр нахъыбэ зыщашIыгъэхэр. Мэлым ип-чъагъэ хэхъуагъ. Теуцожь ыкIи ТэхъутэмыкIое районхэм бы-лымыр нахъ макIэ ащыхъуным фэзышхэрэр къалэу Краснодар зэригъунэгъухэр ары. Районхэм арыкIхэу Iоф шашIэнэу къалэм кIохэрэм япчъагъэ макIэп. Былымхэм ялыгъын уахътэу текIуадэрэр бэ, ащ къыхэкIэу а Iофыр игъом зэшIуахын алгъэжырэп.

Щэм икIэхъыжынкIэ тапэ-рэ илгъэхэм афэдэу пэрытны-гъэр ылыгъ Красногвардейскэ районым. Мыщ гъэрекIо чэм-хэм проценти 7 фэдиз шахагъэ-хъуагъ. 2012-рэ илгъэсым рай-оным щэ тонн мин 23-рэ къы-щахъыжыгъ, ар республикэм зэкIэ къыщахъыжыгъэм ипро-

цент 21-рэ мэхъу. Чэм пэпчэ-щэу къыщыклахырэмкIи рай-оныр пэрыт. Ащ ипчъагъэ гъэ-рекIо килограмм 4500-м нагъэ-сыгъ, ар республикэм зэкIэ къыщахъыжыгъэм килограмм 800-кIэ нахъыб. Красногвар-дейскэ районым щэм икIэхъ-хъыжынкIэ гъэхъагъэу ышIы-гъэхэм анахъ зиIахъышIу хэлъ-хэр хъызмэтшIапIэ инхэу «Кол-хозэу Лениным», «Родинэм» ыкIи «Штурбинэм» ябылы-махъохэр арых. Джэдэжэ ыкIи Кошхъэблэ районхэми щэм икIэхъыжынкIэ 2011-рэ илгъэ-сым IофшIагъэу щыраIагъэхэм хэшIыкIэу ахагъэхъуагъ.

Мэл пчъагъэм хагъэхъуа-гъэмкIэ Джэдэжэ районым анахъ гъэхъагъэ ышIыгъ — процент 16. Ащ ыуж ит Кошхъэблэ району-р, ащ проценти 5-м ехъукIэ мэлхэр нахъыбэ щы-хъугъэх.

Джы гушIэу залэ къесIуа-лэ сшIоигъу республикэм ибы-лымахъохэм къэралыгъор Iэ-пылгъуу къызэрафэхъурэм. Щэр ыкIи лыр къэзыхъыжыхэрэм, былым лгъэпкъышIухэр зыщэ-фыххэрэм 2012-рэ илгъэсым фе-деральнэ бюджетым къыкIэу сомэ миллион 34,5-рэ ыкIи рес-публикэ бюджетым къыхэкIэу сомэ миллион 9,3-рэ къаIэ-кIэхъагъ. Ащ фэшъхъафэу щэу IуагъэкIыгъэм къыкIэкIуагъ сомэ миллион 8.

Къахъыжырэ продукцием

иIугъэкIынкIэ былымхэр зыхъу-хэрэм къыныгъоу зэпачын фа-еу хъухэрэри къыхэгъэщыгъэн-хэ фае. Щэу къахъыжырэу зэ-рашхэхэ алгъэкIыщт завод те-гъэпсыхъагъэхэр республикэм итых, ахэм джыри къахъуагъ къуаджэу Кошхъаблэ Iоф щы-зышIэу езыгъэжыагъэр. Арышъ, фермэхэм завод цIыкIухэр ащыгъэпсыгъэнхэр имыщыкIа-гъэу тэлгытэ. Мары, гушIэм пае, Красногвардейскэ рай-оным щыщ хъызмэтшIапIэу «Колхозэу Лениным» илгъэсы-бэ хъугъэу щэр Джэдэжэ щэ за-водым рецэ. Ащ дакIоу Крас-ногвардейскэ, Шэуджэн, Там-бовскэ хъызмэтшIапIэхэми щэу арашIапIэрэм ибагъэ илгъэс къэс хэхъо. Лым иIугъэкIын нахъ Iофыбэ къыпэкIы. Мыекъопэ лы комбинатым Iоф ышIэ зэ-хъум, лыр бэу къэзыхъыжы-щтыгъэхэм ащичэфыштыгъ. Непэ тыхъызмэтшIапIэхэм лыр къэзыпщт былымпIэшгъэ шхъэ 300 — 400 хъухэрэ купхэр агъэ-хъазырынхэ алгъэкIыщт, ау ахэр зэхъубытагъэу зэрэшхэхэ щы-лэп.

Джащ фэдэ IофшIагъэхэр яIэхэу тиресубликэ ибылы-махъохэр илгъэсыкIэм хэхъа-гъэх. Ахэм 2013-рэ илгъэсым IофшIагъэу яIэхэм зэрахагъэ-хъоштым уищыхэ тебгъэлъы хъушт.

ЛIЭХЪУСЭЖЪ
Хъаджэртбый.

Адыгеим нэмыц-фашист техаклохэр зырафыжыгыгъэхэр ильэс 70-рэ зэрэхьурэм ипэгъокI

ГушIуагъори гукъаори зэгъусагъэх

Мы сурэтым ит мыжъосыныр Мыекьопэ районым ипсэупIэу Дахъо дэт, псыхъоу Шъхъауашэ инэпкэ лъагэхэм ащыш зыщагъууцугъэр ильэс бэкIае хъугъэ. Мэфэкл мафэхэм — Теклоньгъэм и Мафэ, джаш фэдэу Адыгеим нэмыц-фашист техаклохэр зырафыжыгыгъэхэр уахътэр кызысыхэкIэ,

станицэм къаклохэрэр апэ мыжъосыным екIуалэхъш, шъхъашэ фаши, къэгъагъэхэр кIэралъхъх. Нэбгырэ 400 фашистыдзэхэм зэраукIыгъэр ары кыIуатэрэр мыжъобгъум.

Джырблагъэ ветеранхэм яреспубликэ совет илIыклохэу станицэм кIогъэ купым сэри сыхэтэу тыдэхъагъэти, зигугъу къэсшIыгъэ саугъэтым текIолагъ ыкIи тыщышъыгъуагъ, къэгъагъэхэри кIэрытлхъагъэх. Сыд илIэужыгъо цIыф хых мы чIыплэм шыклодыгъэхэр? Красноармейцхэ, хъауым станицэм щыпсэурэ цIыфхэм ащышхэ? Джаш фэдэ упчIэхэр еплъыхэрэм ашъхъэ къехъх.

Зэошхор кызежъэм промышленнэ предприятиехэр агъэкошыхи, къокIыплэ лъэныкъом ащагъэх. Ахэм адакIоу цIыфхэр, унэгъо псаухэр агъэкошыхи, зыщыгупсэфышт чIыплэхэм анагъэ-сыгъэх. Сабыйхэр бэу кыблэ лъэныкъом рагъэолагъэх. Ленинград пиддэм кызеухъурэм, гъаблэм ымыгъэлэнхэм пае Ладожскэ хыкъумэмкIэ къалэм кыдашыхи, кыблэ лъэныкъомкIэ унэгъо псаухэр, сабий ибэхэр ащэхэ, чылэхэм ахатэкъуагъэх. Ахэм журтхэр бэу ахэтгыгъэх. Станицэу Дахъо кырагъэолIэгъэ цIыфхэм янахыбэр сабыигъэх. Ахэр нэмыцхэр Кавказым

къэмысыхэзэ унагъохэм ахагъэагъэх, дэхэкIаеу псэухэу, зэхэзэгъэжыгъэхэу станицэм щыпсэуштыгъэх. Ау пыидзэр мыщи къэсыгъ.

Фашистхэм яхабзэ станицэм шагъэуцугъ, тхъаматэ хадзыгъ, полицейхэри агъэнэфэгъэх. Мыхэр ежэ станицэм щышыгъэхэти, къэбарыр пыеу къэкIуагъэхэм агурагъэуагъ. Нэмыцхэр арыти зыфэгъэхэр унагъохэр къахъхъэхэзэ, «юда» аIозэ журтхэр кыхагъэщыхэти, куп-купэу псы нэпкъым рафылIэхэти, яIоф ашIэщтыгъ. Ахэр журт шгъэожыгъэх, пшгъэшгъэжыгъэх. Ибэхэр зыщышыгъэх унэгъу Ленинград дэтгыгъэм кырашыгъагъэх. Ягъусагъэх бзылфыгъэхэри, станицэу Дахъо щыпсэурэ нэжэ-Iужъхэм ащышхэри аубытыхи, зигугъу къэтшIыгъэ чIыплэм шаукIыгъэх. Лажэ зымылэ цIыф хыхэу нэбгырэ 400 кIодыкIае хъугъэх.

Мы къэбарыр ильэс 82-м ит ньюу Мария Чепурнаям кытфилотагъ саугъэтым тыкызкIэрэкIыжыым. Ежыым ыльэгъугъэп а тхъамыкIэгъошхор, нахыжыхэм къаIотэжыгъэу зэхихыгъэр ары зигугъу кышIыгъэр. Непэ станицэм а тхъамыкIагъор зыльэгъугъэ нэжэ-Iужъ дэсыжып.

Зигугъу къэтшIыгъэ мыжъосыным ыуж станицэм икыблэ лъэныкъокIэ икыдэхэпIэ дэжэ щыт саугъэтым тыкIуагъ, къэгъагъэхэри ыльапсэ кIэрытлхъагъэх. Мы саугъэтым кыIуатэ 1943-рэ ильэсым икIымафэ тидзэхэм пыир станицэм зэрэдафыжыгъэр, хэкум ахэр ифыжыгъэхэм ар егъэжыапIэ зэрэфэхъугъэр.

Ящэнэрэ саугъэ-мемориалыр стани-

цэ гупчэм ит. Мыщ лъэкъоцIэ 300-м ехъоу тетхагъэхэм ухапIэкIэ къэошIэ яхэгъэгу, ячIыгу къаухъумзэ апсэ зэрагъэтIылыгъэр. Мы чIыплэм щызэхашгъэ зэIуклэр зыфэгъэхыгъагъэр Адыгеим нэмыц-фашист техаклохэр зырафыжыгыгъэхэр ильэс 70-рэ зэрэхьурэр ары. КъекIоллагъэх мыщ станицэм дэс цIыфхэр, гурыт еджапIэм икIэлэгъаджэхэр ыкIи иеджаклохэр, Мыекьопэ районым ипашэхэр, районым щыпсэурэ ветеранхэу Хэгъэгу зэошхом хэлэжыагъэхэр, Мыекьуапэ кыкIыгъэ хыа-кIэхэр, нэмыкIэхэри.

ЗэIуклэр кызылIуыхыгъ Мыекьопэ район администрацием ипашэ игуадзэу А. Петровым. Мыекьопэ дзэ гарнизоным идуховой оркестрэ гимнхэр кызырегъэло нэуж къэгъушылагъэх АР-м иветеранхэм я Совет итхъаматэу Къоджэ Аслъан, Мыекьопэ районым иветеранхэм я Совет итхъаматэ игуадзэу М. Романовым, контр-адмиралэу М. Тхъагъэпсэур, АР-м ныбжыкIэ IофхэмкIэ и Комитет итхъаматэу М. Къэрэтэбанэр, Хэгъэгу зэошхом хэлэжыгъэ ветеранэу М. Богомолы, Дахъо ичIыплэ гъэIорышIапIэ ипашэу Г. Бородкины, станицэм дэт гурыт еджапIэм иеджаклохэр, нэмыкIэхэри. АР-м иветеранхэм я Совет итхъаматэ игуадзэу Л. Рудяк ытхыгъэ тхылъэу «Пшызэ шгъолыры ыкIи Адыгеим ащыкIогъэ заохэр» зыфилорэр гурыт еджапIэм шIухафтынэу ритыгъ.

...Тидзэхэр зэкIэIуагъэхэми, икIэрыклэу кыльыжыкIи апэклэ рагъэхъугъ. Мэзым хэсыгъэ партизан купхэр яIэпылэгъухэу Дзэ Плъыжыр зэрэжэхэ-

хыагъэм ишIуагъэкIэ Адыгеим ичIыгу пый мэхъаджэр рафыжыгъ. Мыекьуапэ шылэ мазэм и 29-м шъхъафит ашIыжыгъ. Апэ партизанхэр, а мэфэ дэдэм тидзэхэр къалэм кыдашыхэи, кыэлэдэхэм загъэлэсэфыжыгъ.

Адыгеир шъхъафит зашIыжыгъэр 1943-рэ ильэсым мэзаем и 18-р ары. Афыпсыпэрэ Псэйтхыкурэ нэмыцхэр задафыжыгыгъэхэм ильэс 70-рэ тешIагъ.

ШЫМЫГЪЭХЪУ Мурат.
АР-м иветеранхэм я Совет ипресс-секретарь.

ИшIушIагъэ ащыгъупшэрэп

Теуцожь районымкIэ Аскъэлае икIэлэ плугъэу Бэгъушгъэ Хъазрэт зытшIагъэр непэ. Тыщыгуауащ шыIэныгъэм игъогу кIин кызырэкIугъэм. Зы класс тызэдимысыгъэми, Джэджэхъэблэ гурыт еджапIэм тыщызэдэдэжэу кыхэкIыгъ. ЗэрэцIыфышIум, IофшIэIошхоу зэрэщытым тыщыгуауа. Тэ тизакъоп, ащ ныбджэгъубэ иIэш, зэкIэми ашIэ IэнэтIэшхохэр ыгъэцакIэхэзэ, ищытху аригъаIозэ кызырехыгъэр.

Гурыт еджапIэр кызеухым, Пшызэ шгъолыры мэкъумэщ институтым ушэтынхэр дэгъоу щитыгъахэу дзэм къулыкъур щыхынэу ащагъ. Ащ кызыекIыжыым, а институт дэдэм имеханическэ факультет чIэхъажы, Iоф ышIэзэ кыгухыжыгъ, инженер сэнэхъатыр зэригъэгъотыгъ.

Заводым иIофышIэ кызырыкIоу щытыгъ, ягурыт еджапIэ ипионервожатэу кыхэкIыгъ. Нэужым исэнэхъаткIэ Теуцожь автохызмэтзехъапIэм игъэфедэлIэ отдел ипашэу Iоф ышIэнэу регъажэ. Партием ирайком иинструкторэуи, ТэхутэмыкIое райпромокомбинатим ипашэуи лэжыагъэ. Хъалыгъугъэжэ заводым, Апше-

ронскэ районымкIэ совхоз-заводым, ПэнэжыкIое гъомылэпхъэшI комбинатим япашэу кыхэкIыгъ, АдыгъкIалэ иадминистрацие иотдел ипашэуи щытыгъ.

Анахъэу кыхэгъэщыгъэн фаехэм ащыш Бэгъушгъэ Хъазрэт икIоджэгъухэм щытхъуцIэу «Аскъэлае ицIыф гъэшIуагъ» зыфилорэр кызырэфэгъэшъошагъэм зэрэрыгушхорэр. Аскъэлэе чIыплэ коим итхъаматэу Хъаджэлды Рэмзэнэ кызырэтиIуагъэмкIэ, ар кызыкIырапэсыгъэр ячылэ дэтыщтыгъэ колхозэу Кировым ыцIэ зыхыштыгъэм ипашэ зэхъум ащ хэхъоныгъэшIухэр зэрэригъэшIыгъагъэхэр ары.

А лъэхъаным Аскъэлэе колхозым нахъ гъэхэгъэшIухэр ышIыхэу зыкIи кыхэкIыгъэп. Механизаторхэр агу етыгъэу лажыштыгъэх, ячIыгухэр гъэбэжъулэ ашIыштыгъэх. Iапыш Мыхъутарэ, ЛыхъукIэ Мухъдинэ, Тыгъужэ Казбек ыкIи Анцокъо Чатибэ зипэщэгъэхэ механизированнэ звенэхэм натрыфизер агъэбагъоштыгъ, тыгъэгъазыи коцыми якъэхыжынкIэ гъэхэгъэшIухэр ашIыштыгъэх. Горош-

кэ шхонтIэ тонн 900 къахыжыштыгъ, витамин зыхэлэ къэб тонн миным ехъу къэралыгъом IэIагъахъэщтыгъ. Ащ фэшI «Чыгулэжыным икультурэ зышын колхоз» зыфилорэ щытхъуцIэр кыфаусыгъагъ, хэкум и Щытхъу пхъэмбгъу рагъэуцогъагъ.

Былымхъуным кытырэ гъомылапхъэхэр — лыр, гъэщыр къэхыжыгъэнхэмкIи, къэралыгъом етыгъэнхэмкIи ипшгъэрылхэр ыгъэцакIэщтыгъэх, колхозым ищытху аIоштыгъ. Чэм 1100-рэ, шкIэ 342-рэ

зыщыштыгъышт комплекс, былымышхъэ 800 зыщыгъэпщэрыштыгъэ къахыжыгъэригъэшIыгъэх.

Къуаджэр нахъ зэтэгъэпсыхыагъэ шIыгъэнымкIэ, ащ псэолэ зэфэшхъафхэр джэгъэшIыгъэжыгъэнхэмкIэ ыпшгъэ ифэгъагъэр макIэп. Ахэм ащышых колхоз правлениер зычIэтышт унэгъу Iоу зэтэтыр, культурэм и Унэ дэхэшхо, гурыт еджапIэр, гаражы, нэмыкIыбэхэр. Джаш фэдэ гъэхъагъэхэр зэриIэхэм, ильэс 12 зипэщэгъэ колхозым, ичылэ гупсэ хэхъоныгъэшIухэр зэраригъэшIыгъэхэм афэшI Бэгъушгъэ Хъазрэт орденэу «Щытхъу Тамыгъэр» кыфагъэшъошагъ. Ащ ыпэрэ ыкIи ыужырэ ильэсхэми Бэгъушгъэм бгъэхалхъэхэу, щытхъу тхылъхэу кыратыгъэу илэр бэ.

Непэ Бэгъушгъэ Хъазрэт Iоф ышIэжыгъэрэп. Кинэу ыльэгъу-гъэхэр кызыекIэрыоужыгъэх, ахэм ипсауныгъэ кызысцагъэ-къуагъ. Арэу щытми, Хъазрэт ишIушIагъэрэ идэхэIуагъэрэ кIодыхэрэп. Ащ фэшыхъат непэ кызынэсыгъэм, ежэ ТэхутэмыкIуае щэпсэуми, икIоджэгъухэм зэрэщымыгъушхэрэ,

ильэс 30-м ехъукIэ колхозым, къуаджэм хэхъоныгъэхэр ягъэшIыгъэнхэмкIэ иIофшIагъэхэм яфэшъошэ уасэ зэрафашIырэр.

БэмышIэу Аскъэлэе чIыплэ коим ипашэу Хъаджэлды Рэмзэнэ тызыIоIкIэм кытыIуагъ ветеранхэм я Совет тхылъэу кыгъэхъазырыгъэм депутатхэм ясессе шыхапIэхэи, зэкIэми здырагъаштэу Бэгъушгъэ Хъазрэт «Аскъэлае ицIыф гъэшIуагъ» зыфилорэ щытхъуцIэр зэрэфаусыгъэр. Ащ ыуж ежэ Хъаджэлды Рэмзэнэ чIыплэ коим иветеранхэм я Совет итхъаматэу Бэгъушгъэ Хъарунэрэ чIыплэ коим идепутатэу, Аскъэлэе гурыт еджапIэм ипашэу Къат Нухъэрэ игыусэхэу ТэхутэмыкIуае кIохы, Бэгъушгъэ Хъазрэт «Аскъэлае ицIыф гъэшIуагъ» зыфилорэ гушIэхэр зытетхэгъэ лентэр фэгъушIохэзэ ыпшгъэ рашIагъ, ар къэзыушы-хъатырэ тхылъыр, къэгъагъэхэр ратыгъэх. Ипсауныгъэ зыпкэ иуцожыныу, иунагъо датхъэу, хъяр ехъу ыпэклэ кымыкIэу, бэгъашIэ хъунэу фэльэIуагъэх.

НЭХЪЭ Рэмзэн.
Сурэтым итыр: Бэгъушгъэ Хъазрэт.

«Адыгэ макъэр» кызыдэкIырэр ильэс 90-рэ зэрэхьурэм ипэгъокI

Ар слоним ифитыныгъэ си-
лэу кысшлэшлэ. Сыда плэмэ
хэку гъэзетэу «Социалистичес-
кэ Адыгей» зыфилощтыгъэм,
нэужым апэ цлэу илагъэр зы-
гъотыжыгъэм, «Адыгэ макъэ-
кIэ» джы заджэхэрэм, ильэс
40-рэ Иоф шысшлэгъэ. Етлани
ятлонэрэ сиунагъокIэ зыкIэс-
лыгътэрэр ащ Иоф шысшлэнэу
зесэгъажэм сызфэгъэзэгъгъэ
отделыр мэкъумэщ хьызмэ-
тым икьэгъэлъэгъон арыти, а
лэхъаным ащ мэхъанэшхо ра-
тыштыгъ, редактор шхьалэ-
щтыгъэу Андырхое Джантэ-
мыр мэкъу-мэщым фэгъэхьы-
гъэу нахьыбэу кыхьэ кьэс гъэ-
зетыр нахь дэгъу хьугъэу
ылыгъэщтыгъэти, Иофшлэгъу
уахьтэр сфикьуштыгъэп, пчэ-
дыжым нахьыжэу сыкьаклоу,
пчыхьэми сыкьычлэнэу, гъэзе-
тым кыхьащт тхыгъэхэм ягъэ-
хьазырын сыпылгъэу бэрэ
кыхьэкIыштыгъ.

Ари кьэпштэжыны реда-
тор шхьалэм игуадзэ сыза-
шым сызэрихьыллэщтыгъэхэм
ялыгъыгъэмэ. А лэхъаным ти-
хэгъэгъушхоштыгъэм имы-
закъоу Iэклэб хэгъэгъухэм ащы-
хьухэрэм афэгъэхьыгъэ кьэ-
бархэр телетайным бэу кы-
тыштыгъэх, ахэм янахьыбэр
адыгабзэкIэ зэдэкIыгъэхэу
гъэзетым кыыхуытынхэ фэгъэ.
Анахьэу блэптIупшы мыхьу-
штыгъэр партием пленум е зэ-
фэс илагъэмэ, ащ апэрэ пашэм
гушылэу кышшишлэгъэр ары.
Псынклэу ар кыхьэуыгъээн
фэгъэ. Гушылэм пае, тигъуасэ
пленум е зэфэс шылагъэмэ, ащ
фэгъэхьыгъэ кьэбархэр неущ
кыдэкIышт номерым итынхэ
фэгъэ.

КПСС-м и ЦК иапэрэ сек-
ретарыштыгъэу Н.С. Хруще-
вым доклад инхэр кышшынхэр
икIэсагъ. Ар псынклэу зэдзэ-
кIыныр Iэшлэхыгъэп. Зэдзэ-
кIыным фэкъулае хьугъэхэу,
Пэнэшъу Хьамзэт, Чэсэбий
Юлэ, Хьунэго Нурьет афэдэ-
хэр редакцием чIэсыгъэх, ау
ахэри фырымкьухэзэ, гъэзе-
тым икьыдэгъэклэн чэщны-
кьом хилгасэу бэрэ хьуштыгъ,
сыхьатыр зы-тIум сыкIатхэуи
кыхьэкIыштыгъ. Сэ сизакъоп
ар «зинасып кыхьыштыгъэр»,
зэдзэкIахэм ашышты, «све-
жая головакIэ» еджэхэу а лэ-
хъаным тилэщтыгъэри кы-
здычIэсынхэ фэгъэ. Редактор
шхьалэри, хьурэр ымышлэу,
кытхьахэуи кыхьэкIыштыгъ.

Ащ тетэу, унэм сызэрысирэм
нахьыбэу Иофшлэнэу уахьтэ
щызгъаклоу бэрэ хьуштыгъ.

Усобкорыныр шIумэ, сыушэтыгъ

Журналист сыхьуныр, хэку
гъэзетым Иоф шысшлэныр
схьхьэ кыхьахэщтыгъэп.
Къуаджэм сыкышчыгъу, сянэ-
сятэмэ чIыгум алэ хэлъы-
зэ ягъашлэ кьахьыгъ. Сэри
сицIыкIугъом кышщегъэжъа-
гъоу хатэм итIын, натрыф, кар-
тоф хэлъхьэгъэнхэм, пкIэ-
гъэнхэм афэгъэзагъэхэм сачы-
щызэ кьэсхьыгъэти, «ебзым

хэсэу кьэхьугъэ шьомплэжыр
ебзым хэсын фае» зэсIожьы,
1952-рэ ильэсым Едэпсыкьое
гурыт еджаплэр кызысэхуым,
агроном сэнэхьат зэзгъэгъоты-
нэу Пшызэ шьолыр мэкъу-
мэщ институтым сычIэхьагъ.
Ар кызысэхуым 1957-рэ ильэ-
сым Октябрь районым (джы
Тэхьутэмькьое район) ит по-
селкэу Инэм дэтыгъэ колхозэу
Хрущевым ыцIэ зыхьышты-
гъэм сагъэкIуагъ.

Хэку гъэзетэу «Социалисти-
ческэ Адыгей» зыфиорэм сы-
фатхэу хьуштыгъ. Апэу ащ сы-
фэтхэныр сыгу кьэзгъэкIыгъэр
гурыт еджаплэм зы класс кы-
щыздеджагъэу, ныбджэгъу
благъэ кысфэхьугъэ Бэрэтэрэ
Хьамид, нэужым усэкIо цIрыло
хьугъэр ары.

ЫпэкIэ Едэпсыкьуае гурыт
имыкьурэ еджапл дэтыгъэр,
яблэнэрэ классым нэс нылэп зэ-
рэщырагъаджэщтыгъэхэр. Нэ-
ужым гурыт еджаплэ зэхьум,
апэу ар кьэзыухыгъэр тикласс
ары. Нэбгыришым медальхэр
кьафагъэшхошагъэх. Мамый
Казбекрэ Пэнэшъу Хьамзэтрэ
— дышгъэ, Бэрэтэрэ Хьамидэ
— тыжыын. Хьамидэ кы-
сылуагъ.

— Сэфэр, сэ медаль кызы-
ратыгъэхэм сачышэу стхыныр
кьэзгъэкIурэп, ау тикласс ме-
далистэу нэбгыриш кызырэрэ-
чIэкIыгъэм фэгъэхьыгъэ тхы-
гъэ хэку гъэзетым фябгъэхьы-
гъэмэ дэгъугъэ.

Стхыгъэ, Хьамидэ хэзгъэп-
лэжьи язгъэхьыгъ. Кыхьау-
тыгъ. Зыгорэ дэдэ кыыздэхьу-
гъэм фэдэу кысшчыгъу. Кол-
хозым Иоф шысшлэ зэхьум хэку
гъэзетхэм сафатхэу кьэсыуб-
лагъ. Октябрэ МТС-м итрак-
торнэ бригадэ зэшIуихыгъэ
Иофшлэнхэм бэу ахигъахьозэ
колхозым ышхо зэрэтирихы-
рэр зысэгъэунэфым, «Акты и
факты» шхьхэу илэу статья ин
хэку гъэзетэу урысыбзэкIэ
кыдэкIырым, «Адыгейская
правда» фэстхыгъагъ. Кы-
хьаутыгъ. Нэужым бырсырэрэ
кыпыкIыгъэри багъэ. Джырэ
фэдагъэп а лэхъаныр, зыгорэ
зыщыуумысырэ тхыгъэ хэку
гъэзетым кызыхиуырым Ио-
фы зырагъэшлэу хьызмэт-
шлэплэхэм япарткомхэм, рай-
комхэм ащытегушылэщтыгъэх,
партием ихэку комитети Иофыр
нэсэу, бюром щытегушылэхэуи
хьуштыгъ. Хозрасчетыр колхо-
зым зэрэщызэхьагъэм фэ-
гъэхьыгъэ статья ин Москва
кышщыдэкIырэ гъэзетэу «Сель-
ская жизнь» зыфиорэми кы-
згъэхьагъ.

Ахэр арын фае сыкызырэрэ-
хагъэщыгъэр, Октябрэ рай-
онымкIэ хэку гъэзетым икор-
респондентэу сашIынэу сауж
кыхьагъэх. Апэу ащ фэгъэ-
хьыгъэу кыыздэгъушылэгъэр а
лэхъаным гъэзетым иредак-
цие ипарторганизацие исекре-
тарщтыгъэ Бэджэнэ Иляс ары.
Ау сыкыфешлугъэп. Нэужым
гъэзетым иредактор шхьалэ
иапэрэ гуадзэу Хьуажэ Исма-
хилэ зыкысIуигъэкIагъ.

Сауж имыкIхэзэ сыкыра-
гъэшлугъ. Джащ тетэу 1959-рэ
ильэсым шышгъхьэу мазэм а
Иофшлэныр езгъэжъагъ, ау нэ-
ужым сыкIэгъожыгъагъ. Иоф-
шлэн псынклэп хэку гъэзетым
урисобкорыныр. Тэхьутэ-

Пэнэшъу Сэфэр, Хьуажэ Исмахьил,
Цуекъо Джэхьфар.

мыкьое районыр ины, хьы-
мэтшлэплэу итыр бэ. Ахэм

гъэм фэдэу пхьэу унэм хэлъы-
щтыр зэкIэ хьазырэу зыщы-

ЯтIонэрэ

уалыIэсын, лэжьахлэхэм, па-
цэхэм, специалистхэм за-
IубгъэкIэн, уадэгъушылэн, кы-
уалуагъэхэр зэбгъэфэнхэщы
птыжынынхэ, гъэзетым фяб-
гъэхьынхэ фае. Ары шхьаеа,
а зэкIэмэ сыдэуштэу уалыIэ-
сыштыгъ? Гъогу зэхэкIыплэм
дэжэ сыуцути, сыздакIо сшIо-
игъом ыльэныкьо зыгъэзэрэ
машинэм Iэ фэсшылэщтыгъ. Ру-
лым кIэрысым ыгу кыпфэ-
гъоу машинэр кыпфигъэуцу-
мэ уинасып. Етлани ащ фэдиз
кын теплгъагъозэ кьэуугъоигъэ
материалхэм о плэкъуацIэ
акIэтхагъэу гъэзетым фябгъэ-
хьыныр адэщтыгъэп, ашкIэ
шэпхэ гъэнэфагъэ шылагъ.
Гъэзетым щылажэхэрэм гоно-
рэрэу кьагъэхьэнэу зыфитыгъ-
эхэр зэкIэмкIи тефэрэм ипро-
цент 40-р ары нылэп. Ащ фэшI
уздэгъушылэгъэхэм альэкъуацIэ,
ацIэ акIэтхагъэу ябгъэхьынхэ
фэгъэ.

Мэкъумэщ отделым урипэщэнри ащ нахь IэшIэхыгъэп

Хэку гъэзетым Октяб-
рэ районымкIэ исобкорэу
зы ильэсым тIэкIу ехьоу
Иоф шысшлэгъэу Мые-
кьуапэ сачэжыымэ ашIо-
игъоу кысаIуагъ. Мэкъу-
мэщымкIэ отделым пашэ
сыфашынэу ары зыфэ-
ягъэхэр. Ау сэ ащ фэдэ
гухэлэ сIэгъахэп. Инэм
чыплэу зыдэщытыр сыгу
рыхьыштыгъ. Красnodар
пэблагъ, тьдэ зыбгъэзэ-
щтми гъогур Iухыгъ, мэ-
шIокугъогу вокзали иI.
Колхозым Иоф шысшIэ
зэхьум кьаIысхыгъэу ха-
плэри хьазыр, поселкэ гуп-
чэ шыпкь. Унэ ишIы-
хьан гухэлэ сIэу «фин-
ские домики» зыфалощты-

сиI, шьэуитIу кысфэхьугъ,
Мыекъуапэ сыкьэкIожьымэ,
тыдэ сисыштыгъ?

— Ари зыгорэу хьун, — аш
нахьы кырилоллагъэп. Нэу-
жым редактор шхьалэри
кыыздэгъушылэгъ а Иофым фэгъэ-
хьыгъэу. Джащ тетэу 1960-рэ
ильэсым Мыекъуапэ сыкьэ-
кIуагъ. Пэнэшъу Хьамзэт джы-
ри унагъо имыIэгъоу фэтэр
ыубытыгъэу исыти, ащ ильэ-
ныкьо нахьыбэрэ сьдимы-
сыгъэу, синасып кыубыти,
кьэлэ гупчэ шыпкьэм фэтэр
кышчысати, унагъор кьэсщэ-
жыгъ.

Ары шхьаеа, ыпэкIэ кы-
зэрэсIуагъэм фэд, гъэзетым
мэкъу-мэщымкIэ иотдел Иоф
шысшлэныр IэшIэхыгъэп. Ащ
фэгъэхьыгъэ тхыгъэхэм гъэзет
нэклубгъохэм чыплэу ашаубы-
тырэр багъэ. Ахэм якъэгъотын

зэгъэуIугъэм фэди сщэфыгъа-
хэу урыс ныоу зиунэ сисым
ишагу дэлэ.

Джыри а Иофым фэгъэхьы-
гъэу апэу кыыздэгъушылэгъэр
Бэджэнэ Иляс. Ау сыкыфе-
шлугъэп. Нэужым Иоф илэу рай-
оным кьэкIуагъэу ара хьаумэ
факлоу кьэкIуагъа, Хьуажэ Ис-
махьилэ джыри зыкысIуи-
гъэкIагъ. Ащи сыкыфемьшIу
зэхьум сыкызыэриубытын
кыгъотыгъ.

— Сыда пфэмыгъотырэр?
— ылуагъ Исмахьилэ. —
НыбжыкIэхэр къуаджэм дэ-
сынхэу фэежхэп, кьалэм
екIух. О узэрэгъушхон фэе Iэ-
натIэ кышчыуатыштыгъэ, Мые-
кьуапэ уклонэу уфаеп. Ащ фэдэ
кыдэхьунокIэ ышIэмэ, бэмэ
апэу кышштэнэу уилэгъухэм
ахэтыр бэ. Етлани узэгъушхон
фаер укIал, уишылэныгъэ
уапэкIэ кьэт, IэнатIэмкIэ нахь
лыагъэу удэкIоенымкIэ узыфа-
гъэзэщтыр егъэжэплэшIу.

А гушылэхэм нахь сырагъэ-
гупшысагъ, ау анахь сызытепшы-
ныхьэрэми игугъу фэсшылэгъ:

— Ары шхьаеа, сэ унагъо

Иофыр анахьэу кьэзыгъэкьы-
ныштыгъэр. Отделым чIэс-
хэмкIэ ташыщ горэ мафэ кьэс
плэми хьунэу командировкэ
кIон фэгъэ. Тинасыпты, редак-
цием и «ВолгэкIэ» тыкIоу бэрэ
кыхьэкIыштыгъ, ау ари кыуа-
ты зэпытыштэп, автобускIэ
тыкIоу, чэщым тыкьэтэуи
хьуштыгъэ. А лэхъаным гъэ-
зетым кыфатхэрэр мэкIэ дэ-
дагъ, етлани мэкъу-мэщым
фэгъэхьыгъэмэ. Собкорэу Иоф
сшIэ зэхьум кьэсIотэгъэ шIы-
кIэр ары джыри гъэзетым кы-
хьащт тхыгъэхэр кызырэд-
гъотыштыгъэхэр, зэрэдгъэхьа-
зырыштыгъэхэр.

Мэкъумэщ отделым нэбгы-
ришэу Иоф шысшлэщтыгъ,
ХьакIэмыз Рэщид, Цуекъо
Джэхьфар, сэры. Еутых Шума-
фэ яплэнэрэу тигъусэуи кы-
хьэкIыгъ, ау ащ бэрэ Иоф кьыд-
дишлэнэу хьугъэп. Отделым
чIэсхэмкIэ тызфэгъэзэгъэщтыр
гъэнэфэгъагъэ. Цуекъо Джэхь-
фар апэрэ нэклубгъом кыхьащт
кьэбар зэхэугъоягъэхэм якъэ-
гъотын, ягъэхьазырын ары.

ХьакIэмыз Биболэт, Лъэустэн Юсыф, Пэнэшъу Сэфэр,
(щытхэр) Лъэхьусэжэ Хьаджэрэтбий, Аульэ Кьэлэшьау,
Тхьаркьохьо Сафьет, БрантIэ Казбек, Кьайтмэс Фатим,
Сэхьутэ Нурбий.

«Адыгэ макъэр» кызыдэкIырэр ильэс 90-рэ зэрэхьурэм ипэгьокI

Ахэр бгъэхъабырынхэм Iэпэ-Iэсэныгъэ ин ищыкIэгъагъэп, чIыгур зэрэжъорэр, чылапхъэр зэрэхалхъэрэр, хъасэхэм зэрэдэлажъэхэрэр, лэжыгъэхэр зэрэуахыжъэхэрэр къэбар кызырыкIуагъэх, зыгъэцакIэхэрэм ацIэ-альэкIуацIэхэрэм пчъагъэхэрэм хизхъу. Анахъ кыныгъэр ахэм якъэгъотын ары. Джэхъфар телефонным тесыгъ, собкорхъу районхэм ащылэхэм, колхозхэм, совхозхэм афегъоштыгъ. Ежыри бэрэ командировкэ кIоштыгъ, тащыщэу кIорэми мэкъумэщ IофшIэхэр зэрэкIохэрэм фэгъэхьыгъэ къэбархэр кызыдихыштыгъэх. Сыдэу щытми, Джэхъфар фэкъулае хъугъагъэ, апэрэ нэкIубгъом кыыригъэхъащтхэ къэбархэр ыгъэгужъохъу кыхэкIыштыгъэп. Ащ фэшI Андыхъое Джантэмыр Джэхъфар лъэшэу фэрэзагъ.

— Адэ оры? — кысэупчIыгъ Рэмэзанэ.

— Ар егъашIи сэ кысапэ-сыщтэп, — сIуагъэ.

Рэмэзанэ ащ зи кыыри-мыIуалIэу сыкычIитIуп-щыжыгъ. Ащ ыуж мэфэ зытIуш нылэп тешIэгъагъэр партием ихэку комитет идеологиемкIэ исекретарэу Кушгъу Асе кызысэджэм.

— Хэку гъэзетым иредактор шъхъалэ игуадзэу удгъаIомэ тшIоигъу, сыд хэпIухъэра? — кысэупчIыгъ.

Ащ фэдэ упчIэ сежэгъахэптI, сIон сымышIэу сышIуигъэнагъ.

— Олахъэ, Ася Салиховна, ащ кьесIолIэн сымышIэмэ, — сIуагъэ.

— Икъунба отделым

гынэн фаеу хъугъэ. Джыри сэрэ ар анахъ кызырапэсыгъэр, ащ фалIэу редакцием чIэсыр мымакIэми. Зизгъэнэ зэпытыныгъа, сыкъешIугъ.

кыбгынэн фаеу хъугъэ. Ащ ыуж хэку гъэзетым редактор

(СэмэгумкIэ кьегъэжъэнышгъ): Цуекъо Джэхъфар, Хъушт Хъалид, Пэнэшгъу Сэфэр, Къазый Цуц, Аульэ Къэлэшгъау.

итхэу сэлъэгъухэ фэдэу кыс-щыкIуабы кыхэкIы. Ахэр дунаим ехыжыгъэхэу Бэджэнэ Иляс, ХъакIэмыз Рэщыд, Цуекъо Джэхъфар, Хъуажь Исмахыл, Хъушт Хъалид, Шьоджэ Мыхъамчэрий, Шьоджэ Аслъанчэрий, Аульэ Къэлэшгъау, Бэгъ Нурбий, собкорыштыгъэу Цэй Аскэрбий... Бэ, бэ, зэкIэмэ ацIэ кьепIон хъумэ, спискэ кIыхъэ хъушт.

Анахыжъэхэм ащыщхэр непи хэку гъэзетым иредакцие щэлажъэх. Ахэм зэкIэмэ апэу ышIэ кьепIоныр зифэшъошэ шыпкхэр Лэхъусэжъ Хъаджэрэтыбий. Ар IофшIэпIэ зэфэшъафхэм ащылажъэу кыхэкIыгъэми, адыгэ гъэзетым Iоф зэрэщишIагъэр зэкIэ зэхэбгъэхъожмэ, ильэс 40-м кьехъушт. Непэ кызынэсыгъэми, ыныбжэ емылтыгъэу, анахъ тхыгъабэ кызылэкIэкIэу редакцием чIэсхэм ащыщ. НэпшIэкъуй Заури, Хъурмэ Хъусени, Сэхъутэ Нурбий, нэмыкIэхми гъэзетым икыдэгъэкIын ялахышIу хашIыхъэ.

Мы лъэхъаным хэку гъэзетым Iоф шамышIэжъырэм, кIэгъэнагъэу ащ ильэсыбэрэ щылэжъагъэхэм ащыщыкI Пэнэшгъу Хъамзэт, БрантIэ Казбек, Бэджэнэ Муратэ, Кошбэе Пшымафэ, Хъунэго Нурый, Мамый Руслъан, Шымыгъэхъу Мурат, нэмыкIхэри.

ТхакIохэр «кыычIэзытIуп-щыштыгъэ» IофшIапI

АщкIэ уеджэныр ифэшъошэ шыпкхэ адыгэ гъэзетым.

Адыгэ лъэпкхыр зэрыгушхо-рэ тхэкIошхоу, адыгэ литературэм лъапсэ фэгъышIыгъэу КIэрэщэ Тембот кыщцебгъэжъэнышгъ, ащ Iоф кызымышIагъэу титхакIохэм ахэтыр макIэ. Гъэзетым якъэлэмыпэ щаушэтыгъ, абзэ шапсыхъагъ титхакIохэу Лъэустэн Юсыф, ПэрэныкIэ Муратэ, Жэнэ Къырымызэ, МэщбэшIэ Исхъакъ, Iэшынэ Хъазрэт, Бэрэтэрэ Хъамидэ, Кошбэе Пшымафэ, Къуекъо Налбий, Нэхэе Руслъан, Цуекъо Джэхъфарэ, Цуекъо Юныс, Бэгъ Нурбий, Хъурмэ Хъусен, Дэрбэ Тимур, нэмыкIэхми.

Сэри тхэным иапэрэ лъагъохэр зышыхэсщыгъэр хэку гъэзетыр ары. ТхакIомкIэ анахъ мэхъанэ зилэр щылэныгъэр дэгъоу ышIэныр ары. Ащ фэшI цыфхэм бэрэ ахэхъан, гушылэгъу ышIынхэ, ящылэкIэ-псэукIэ зэригъэлъэгъун фае. Ахэм ащыщхэр протогипхэу тхакIом итхыгъэхэм кьахэфэжъхэу бэрэ кыхэкIы. Сэ сшъхэ фэгъэхьыгъэмэ, кьуаджэу, нэмыкI цыф псэупIэу мызэу-мытIоу сызнэмысыгъэ тиреспубликэ итэп. Къоджэ щылакIэр лъэхъаным елыгыгъэу нахъ дэгъоу сшIэнымкIэ ащ ишIуагъэ кызырэкIыгъэм сыкIэупчIэжъырэп.

Хэку гъэзетэу адыгабзэкIэ кыдэкIырэм Iоф щысшIэнэу сыфэмые хъатэзэ сылухъагъэми, джы ащкIэ сыкIэгъожъэу зы мафи кысэкIурэп. ИшIуагъэу кысэкIыгъэр макIэп.

ПЭНЭШГЪУ Сэфэр.

унэу сиIагъ

ХъакIэмыз Рэщыдэ анахъэу зыфэгъэзэгъагъэр былымхъуным фэгъэхьыгъэ тхыгъэхэм ягъэхъа-зырын ары. Иамал кызырихъэу иIофшIэн ыгъэцэкIэным дэшъхъахыштыгъэп. Ыныбжэ хэкIотагъэми, командировкэ кIоныр кын кышчыкIуащтыгъэп, бгъа-кIо кьэс кIоштыгъэ, пшъэры-лъэу фэшIырэри кыгъэцэкIэ-щтыгъ.

Сэ анахъэу сызфэгъэзэгъа-гъэр, мэкъу-мэщымкIэ сыспециалистып, опыт пэрытыр кьэ-гъэлъэгъошхэр ары.

ЗыкIи семыжэгъахэу джыри зы IэнатI

IэнатIэм кIэхъопсэу щылэр бэ. Джы кьэсIоштыр зышIошъ мыхъунхэр кыхэкIыштыгъ, ау сшъахъэм сэ IэнатIэм сыкIэхъопсыгъэп, ащ сыфэбэнагъэп.

Мафэ горэм а лъэхъаным редактор шъхъалэу гъэзетым иа-гъэу МэрэтыкIо Рэмэзанэ кысэ-сэджэ, ыпашъхъэ сыригъэ-тIысхыи, гуадзэ ышIымэ хъунэу сэ кысшыкIуащтыгъэу IэнатIэм, ятIонэрэ гуадзэм, зыгорэ Iугъэхъан фэягъэ. Сэ кыс-щыкIуащтыгъэр ильэсыбэ хъугъэу редакцием Iоф щысэшIэти, акъы-лэгъу сыфэхъумэ шIоигъоу ары. Апэ Пэнэшгъу Хъамзэт ышIэ кьес-Iуагъ. ЗэрэсыкIоджэгъум, зэрэсылэкIошIэгъум паеп. Ады-габзэри урысыбзэри дэгъоу ышIэхэу, гъэсагъэу щытыти, етIани «кIэнкIэм цы хехы, за-джэрэм цIэ хэсыми кыхыгъо-тэщт» зыфалорэм фэдэти, а IэнатIэм дэгъэшIыгъэ шыпкхэу слыптагъэ.

— Джыри хэта? — зелом, Лэхъусэжъ Хъаджэрэтыбий, Кошбэе Пшымафи, АфэшIыжъ Тыркубий ацIэхэр кьесIуагъэх.

ипашъэу Iоф зэрэпшIагъэр, уилэ-натIэкIэ улъыдгъэкIотэнэу итх-ухъагъ, — ылуагъ.

Бэ пчъагъэм итэу кызыри-Iуагъэм гуаф сшъэшIыгъэ партием ихэку комитет иапэрэ секретарэу Хъут Малычи ащ ишIэ хэлъын зэрилъэкIыштыр. Ау «адэ дэгъуба!» а чыпIэм сфелонштыгъэп. «Егупшыс» ылуи сыкычIитIупщыжыгъ.

Игъоу Ася Салиховнам кыс-фильмэгъу гъэм зэкIэмэ апэу щыз-гъэгъозагъэр анахъ ныбдэгъу-благъэу сшIэ Бэрэтэрэ Хъамид ары.

— Сыдэу удела, IэнатIэм щы-зэбэных, уемыхырэхышъэжъэу кылах, — кысIуагъ.

Джащ тетэу хэку гъэзетым иредактор шъхъалэ иятIонэрэ го-дзэ IэнатIэм сылухъагъ, ау ащ сызылурым ыуж охътабэ темы-шIагъэу джыри нахъ лъагъу са-Iэтынэу сажъ кыхъагъэх. Мэрэ-тыкIо Рэмэзанэ иIэнатIэ кыб-гынагъэти, ащ ычIыпIэ Хъа-кIэмыз Биболэт рагъэхъагъэти, гъэзетым иредактор шъхъалэ апэрэ гуадзэ ищыкIэгъагъ. А IэнатIэм сэ сылуагъэхъанэу, сэ счIыпIэ Мырзэ Дзэпщ рагъэхъа-нэу ары кылуагъэр информácie жьугъэхэмкIэ комитетым ипашъэу Бэджэнэ Муратэ, коллективыр ыугъой къэбарэу щылэм зы-щегъэгъуазэм. Сэ апэрэ гуадзэм сыфэмыяхэу, IэнатIэу сызылу-рым сезэгъэу, «Мырзэ Дзэпщ ныбжыкIэ, ары иIэнатIэкIэ лъы-гъэкIотэгъэн фаер, — сIуагъэ. Бэджэнэ Муратэ зэхихыгъэр ыгъэшIэгъуагъ.

— IэнатIэм фалIэу щылэр бэ, Пэнэшгъу Сэфэр ащ фаеп!

Сыд залуи сакъыфешIугъэп. Уфэмыеу лыгъэкIэ IэнатIэ кы-уатына, редакторым иапэрэ гуа-дзэу Мырзэ Дзэпщ агъэнэфагъ. Ау джыри охътабэ темышIагъэу а Iофым кыфэгъэгъэжыгъэан фаеу хъугъэ. Совет хабзэр шагъэ-зый, демократхэм тетыгъор зы-щаубытыгъэ, республикэ тилэ зыщыхъугъэ лъэхъаныгъэти, Мырзэ Дзэпщ зыкыгъэлъэгъуа-гъэти, республикэ Советым иде-путатэу зыхадзым, IэнатIэр кыб-

Джащ тетэу редактор шъхъа-Iэм, ХъакIэмыз Биболэт иапэрэ гуадзэу Iоф сшIэу езгъэжъагъ. ТызэгурьIоштыгъ. ПстэумкIи хэку гъэзетым иредактор шъхъалэ игуадзэу ильэс пшIыкIуплIэ Iоф сшIагъэ.

Джы кызынэсыгъэм ащыгъупшэрэп

Ильэс 40 хэку гъэзетым сыз-щэлажъэм редактор шъхъалэу нэгъыришIмэ Iоф адэсшIагъ: Ан-дыхъое Джантэмыр, МэрэтыкIо Рэмэзан, ХъакIэмыз Биболэт. Ахэм дэикIэ зышIэ кьеслон ахэ-тэп, ау сэ симызакъоу Iоф дэ-зышIэгъэ пстэумэ ащымыгъуп-шэрэп, шIуекIэ бэрэ зигугъу ашIыжырэп Андыхъое Джан-тэмыр ары. Ильэсыбэрэ ар а IэнатIэм Iутыгъ. Физикэмрэ хысапымрэкIэ кIэлэгъаджэу Iоф ышIэзэ, ащ кылуащи кьа-гъэкIуагъэти, гъэзет IофшIэным фэкъулаигъэп, ащкIэ шыкIагъэ горэхэр фэхъуштыгъэми, цы-фышIу дэдагъ, Iэдэб, культурэ-шхо хэлъыгъ. Щылажъэхэрэр зэгуригъэIон, шIу заригъэ-лэгъэу ылэгъэкIыгъ. Ымакъэ Iэтыгъэу зыгорэм дэгъушIэу зэ-хэпхыштыгъагъэп. Анахъ кьэоз-гъэштэрэ шэнэу хэлъыгъэр емыкIу зекIуакIэ горэ о кып-хэфагъэмэ, ащкIэ ежыри мы-сэу, теукIытыхъэу кыпшигъэ-хъоу куохъау кыуимышIылIэу, уихэукъоныгъэ зыдыуигъэшIэ-жъэу кызырэгъоштыгъэр ары. Редакцием Iоф щызышIэхэрэм лыгъэныгъэ ин фашIыштыгъ. МэрэтыкIо Рэмэзани цыф дэ-игъэп. Ари гъэзет IофшIэным фэкъулаигъэп редактор шъхъалэу кызагъаIом. Ащ фэшI ащи IофшIэн шыкIагъэхэр фэхъу-штыгъэх.

Ахэм ялтыгыгъэмэ, гъэзет IофшIэнымкIэ опыти ини илэ хъугъэу, тхэными фэшагъэти, хэку гъэзетым иредактор Iэна-тIэм нахъ дэгъэшIыгъагъ Хъа-кIэмыз Биболэт. ОшIэ-дэмышIэу уз мыгъо кыфыкIыкIы, IэнатIэр

шъхъалэ фашIыгъэгъэ Къуекъо Асфар сэ Iоф дэсшIэнэу хъугъэп.

Гъэзетым Iоф щыпшIэныр IэшIэхэп

Журналист сэнэхъатыр, гъэзе-тым Iоф щыпшIэныр мыкIынэу кызышыхъухэрэр щылэх. Тхы-гъэу гъэзетым кыхыуыгъэм зеджэрэм «сыд ащ умытхынэу хэлъыр!» зылохэрэми уарехъы-лIэ. Ащ фэдэ еплъыкIэ фызилэн зылъэкIыштыр зымыушэтыгъэр ары. АщкIэ щысэ дэгъу артист цIэрыIоу Мурэтэ Чэпае кье-хъулагъэр.

Кызыхыгъэр, ыгу кызыгъэ-кыгъэр кьэшIэгъуаеу ар зэгорэм хэку гъэзетым Iоф щыпшIэ-нэу кылухъэгъагъ, ау бэрэ Iумыгыгъэу Iуныжыгъагъ. Ащ ылогъагъэр джы кызынэсыгъэм сщыгъупшэрэп: «Гъэзетым Iоф щыпшIэныр кызырыкIоу ары кызырэгъоштыгъэр шъхъа-ем, тIэкIурэ Iоф зышысэшIэм сшIошъ кьэхъугъэ зэрэкиныр».

Ары, ащ кыныгъоу пылхэм ыпэкIэ ягугъу кьэсшIыгъэшъ, кьафэгъэгъэжъынэу, кыкIэсIо-тыкIыжыкIынэу сыфаеп. АщкIэ «гъэзетым Iоф щызышIагъэхэм зэкIэмэ саугъэт афэбгъэуцуныр яфэшIуащ» Бэджэнэ Иляс зэ-рилогъагъэр щыгъэгъэеуагъэ. ЛэжъапкIэу кьаратырэр багъэп, кынкIи кьалэжыштыгъ. Хэку гъэзетым иредакцие Iоф щы-зышIэштыгъэхэм яIофшIэлагъэр сыгу кызыкIыжырэп, икIэ-рыкIэу скIышхоц кьэгъэтэджы-жы. Джыри ар псынIлэу сIорэп, ау тэ тилъэхъан бэкIэ нахъ кы-ныгъ. Тэ бэрэ командировкэ ты-зэрэкIоштыгъэм джы фэдэжъэп, автобусым итIысхъэу пфэклони кьахэкIыштыгъ, сыд фэдиз ежъ альэкъуащIэ кIэтхагъэу гъэзетым кьырагъэхъагъэки, башъ ылоу хэти зышIуигъээнэштэп.

Кыныгъоухэр зэпачхэзэ, кIэ-гъэнагъэу ильэсыбэрэ хэку гъэ-зетым Iоф щызышIагъэхэм, дэгъоу сшIэштыгъэхэм бэрэ сы-гукIэ сальэлэсы, моу сапашъхэ

Гимназиер кыѳэраз

Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым
икафедрэ иклэлэегъэджэ шъхьалэу, биологие шлэны-
гъэхэмклэ кандидатэу Тальэкхэ Руслъан игупыкыхэм
тагъагъэуазэу зэп къызэрэхэкыгъэр. Джыри зы щы-
сэшл тигуапэу тыккыкытегушылэ.

Тальэкьо Руслѣан итукъ-кыкѣ Адыг республик гимназием иеджакѣхэм Іэнэ шыгъ-хэр кѣафыззѣуи, зы мафэм кыкѣлѣ ыпкѣ алѣмѣхѣу ыгъ-схагъх. Республик гимнази-ем икѣлѣэгъаджѣхэр, ны-ты-

хэр Талгъякьо Руслъан фэразэх.
Ащ фэдэ гупыкI зилэхэр на-
хыбэ хууху кытхэтыхэ зы-
хуекIэ, шыIэныгээр нахы-
шоу лыкIотэшт. ЯшIушIа-
гIэ Кюдыштгэл, Тхэр кыатэ-
жышт.

КАРАТЭДОР

ПсынкІэу гупшысэрэр текІо

**Адыгэ Республикэм каратэ-
домкӀэ изэлухыгъэ зэнэ-
къокъу Мыекъуапэ щыкӀуагъ.
Краснодар ыкӀи Ставрополь**

крайхэм, Адыгеим яспортсменхэр апэрэ чыплэхэм афэбэнагъэх. Зыныбжь имыкхугъэхэмрэ ильэс 18-м кхехъугъэхэмрэ куп зэфэшхьафхэм ахэтхэу зэнэ-кьокух.

КъокыпIэм къыщезжыгъз бовой шъхъзэккы зIукIэгъухэм спортсменхэр захлажъхэм «Ситорию» ыкIи «Сетокан» зыфилохэрэмкIэ энэккыкугъух. Илъэс 14-м нэс зыныбжъхэм Ахтэо Дамир къахэщыгъ. Апэрэ чIыпIэр къыдаыхыным зэрэфбанэрэм тылпыплъэзэ, пхъшагъэ хэлыгъ бэнэплэ алыргъум эрзэщыэккыштыгъэр тшIогъэшIэгъоныгъ.

— Каратэдор сшлогъэшлэгъон, — кыгылугъ Ахътэо Дамир. — Псынклэу угупшысэн, орорэу цыхъэ зыфэлшлэжыжызэ, хэклэплэхэр нэгъэуллэллэгъум къэбгъотынхэ фае.

Д. Ахьтаор В. Жиленкэм текъуи, чемпион хъугъэ. А. Коршовым ящэнэрэ чыпІэр кыдихыгъ. Ильэс 15 зыныбжхэми

Д. Ахътаор янэкъокъугъ. Д. Сысоевым финалым шытекъуи, апэрэ чыпър Дамир кыфагъэшъошагъ.

Илъэс 16 — 17 зыныбжыхэм
язлуклэгъухэр хуълфыгъэ спорт
зэнэкъокъу дахэм диштэшты
гъэх. Ставрополь краим иллыклоу
С. Машенкэм агърэ чыплэр кы-
дихыгъ. Мыекъуагъ икълэеджа-
клоу Хъаткъо Инал ятлонэрэ ху-
гъэми, ухъазырыныгъэ дэгъу
кыгъгэлъэгъуагъ. И. Хъаткюр
каратэдом имызакъоу, футбол
дэгъоу ешлэ, спортым гуклэ хэ-
щэгъ. Д. Черкашиным купым
ящэнэрэ чыплэр кыщыди-
хыгъ — ар Ставрополь краим
кыкългъ.

Илъэс 21-рэ зыныбжыхэм язэ-
нэкъокъу Ставрополь краим

испортмензү В. Ивановыр шы-
текIуи, апэрэ чыпIэр кыши-
хыгъ. Илъэс 18 — 20 зыныбж-
хэм якуп Нэгъой Ислъам те-
кIоныгъэр кышыдыхыгъ. Ис-
лъам Адыгъ республикэ гимна-
зиэм шеджэщтыгъ. Джырэ уах-
тэ Ставрополь дэт апшгъэрэ еджа-
пIэм ишIэныгъэ щыхегъахьо.

БэнэпІэ алыргъум Нэгъой
Ислэм тышылъыплъагъ. Рэ-
хъат, илыягъэу гумэкІырэп. КІуа-
чІэмрэ кІуалаыныгъэмрэ дэгъоу
ыгъэфедэхэзэ, шІыкІэшІухэр
кІегъотых.

Тренер-күлэсгэаджэху Владимир Васильченкэм, Хьабэху Адамэ кызыралуагыу, зэнэко-

кѳум хэлажѳэхээ, спортсменхэм алыплѳагѳэх. Ныбжыкѳэхэм ялэлэсныгѳэ зрэхагѳахорэм егѳэгушѳох. Зэнэкожкѳум исудѳа шѳхьалѳу Хыаткѳо Ахѳмэд Европѳэм идѳшѳэ медальхэр кѳыдѳэ-зыхыгѳэхэри ыгѳэсагѳэх. Тинѳыбжыкѳэклѳэм ашышхэр Ставрополь шѳджѳх. Адыгѳем кѳызыкѳохэклѳэ ятрѳенерхэм аокѳэх, гѳум кѳыкѳырѳэ кѳэбархэр кѳызѳфалѳуатѳх.

Хагъэунэфыкырэ чыпIэхэр
къыдзыхыгэмэ медальхэмрэ
щытхъу тхыльхэмрэ аратыжы-
гъэх.

Сурэтым итыр: Нэгьой Ислѣам, джабгъумкІэ щыт, текІоныгъэм фэбанэ.

«ДИНАМЭМ» ия 90-рэ ИЛЪЭС ИПЭГЪОКИ

Спорт лъэпкъы 8-кІэ зэнэкъокъущтых

**Спорт обществоу «Динамо» зызахашагээр илээс 90-рэ
мыгээ хуушт. Ащ фэгъэхыггээ спартакиадэ тиреспуб-
ликэ щэкю. Волейбол, футбол, баскетбол ешлэштых,
псым щесыштых, нэмыкхэмкн зэнэкъокъуштых.**

ВолейболымкӀэ зӀлукӀэгухэр
гъэшӀгъонӀу зэхашагъэх. ДжӀджӀ
районым икомандӀэ апӀрӀэ чӀыплӀр
къыдихыгъ. УФ-м шынӀгъон-
чъэнымкӀэ икӀутамӀу Адыге-
ным шӀыӀм икомандӀэ ятӀонӀэр
чӀыплӀр къыфагъышӀыоагъ. Рес-

публикэ командэу «Собр» зы-
фигорэм ящэнэрэ чыпэр кы-
дыхыгь.

Обществэу «Динамэм» итхьаматэ игуадзэу, полицием иполковникэу Александр Леваковыр спартакиадэм хэлажьэрэмэ афэ-

гушугагь, хагъэунэфыкырэ чы-
пэхэр кьыдэзыхыгэмэ щытху
тхылхэр, нэпэплъ шухафтын-
хэр аритыжыгьгэх. Анахь дэгъоу
ешлагъэхэу зэхэшакомэ кыха-
хыгьгэхэ М. Мячиным, В. Зай-
цевым, С. Кондратенкэм, Д. Сап-
риным, А. Малекиным шухаф-
тынхэр афишлыгьгэх.

Спорт зэнэкъокъуэр Мые-
кьуагэ имызакъоу, республикэм
ирайнхэм ашыкштых. Спарта-
киадэр мэлылфэгъу мазэм
аухышт.

Сурэтхэм арытхэр: Джэдждэ
районым икоманд; апэрэ чы-
пэм икыдэхын командэхэр
фэбанэх.

БАСКЕТБОЛ. АПШЪЭРЭ КУПЫР

Мыекъуапэ щызэІукІэщтых

Урысыем баскетболымкӓ икомандэхэу апшӓрэ купым шешӓхэрэм язӓлукӓгьухэр Мыекьуапӓ шыкӓлоштых. Финалныкьом хэфагьэхэр арых Адыгӓ Республикэм икьӓлӓ шӓхьӓлӓ шызӓдешӓштхэр.

Мэзаем и 23 — 28-м баскет-болымкIэ тикьалэ щешIэцхэр команди 6 мэхьух. Иркутск, Нижний Тагил, Самарэ, Ставрополь, Тверь, Мыекьуапэ яспортсмен-хэр апэрэ чьшIэхэм афэбэнэ-штых. Мыекьопэ «Динамо-МГТУ»-м итренер шьхьаIу Андрей Синельниковым кьызэрэ-тиуагьуэ, тикомандэ апэрэ чьшIэр кьыдыхыным пылбьшт.

*НэкIубгъор
зыгъэхъазырыгъэр
ЕМТИЛЪ Нурбий.*

Зэхэзышагьэхэр:
Адыгэ
Республикэм
лъэпкь IофхэмкIэ,
IэкIыб къэралхэм
ащыпсэурэ
тилъэкьэгъухэм
адырIэ
зэпхыныгъэхэмкIэ
ыкIи къэбар
жъугъэм
иамалхэмкIэ
и Комитет
Адресыр: ур. Кре-
стьянскэр, 236

Редактор
шъхьаІэр
ДЭРБЭ
ТИМУР

Редактор
шъхьаэм
иапэрэ гуадзэр
МЭЩЛІЭКЪО
Саид

Редактор
шъхьаІэм
игуадзэр —
пшъэдэкІыжъ
зыхьырэ
секретарыр
ХЪУРМЭ
Хъусен

**Редакциер
зыдэщыгэр:**
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхъялэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшъэдэкъыжь зы-
хьырэ секретарыр:
52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зыщаушыхаты-
гъэр:**
Урысые Федерацием
хэутын Ioфхэмклэ,
телерадиокъэтын-
хэмклэ ыкIи зэлъы-
лэсыклэ амалхэмклэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыплэ гъэлары-
шIанI, зэраушыха-
тыгъэ номеры
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**Пчъагъэр
4010
Индексхэр
52161
52162
Зак. 345**

Хэутыным
узшыкИэтхэнэу шыт
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00
ЗышыкИэтхэгьэхэ
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00